ಮಹಾಸಾಧ್ವಿ ಹೆಳವನಕಟ್ಟೆ ಗಿರಿಯಮ್ಮ

ಮುಕ್ತಾ ಪೈ
ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ
ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮುಕ್ತ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಮುಕ್ತ ಗಂಗೋತ್ರಿ, ಮೈಸೂರು

OPEN ACCESS

Volume: 12

Special Issue: 1

Month: October

Year: 2024

E-ISSN: 2582-0397

P-ISSN: 2321-788X

Impact Factor: 3.025

Citation:
ಪೈಮುಕತಾ. “ಮಹಾಸಾದವಿ ಹೆಳವನಕಟಟೆ ಗೆರಿಯಮಮ." *Shanlax International Journal of Arts, Science and Humanities,* vol. 12, no. S1, 2024, pp. 208–10

DOI:
https://doi.org/10.34293/sijash.v12iS1-Oct.8305

Abstract
ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡನಾಡು ಸಂಗೀತ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣೆಯರು ತಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಮನೆ ಮನೆಗೆ ತಲುಪಿಸುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ಹಾಗೆ ಹರಿದಾಸರು ಕೂಡ ತಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ರಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ದಾಸರು ವೈಯುಕ್ತಿಕವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಮೋಕ್ಷದ ಸ್ವಾರ್ಥವನ್ನು ಬಯಸದೇ ಇಡೀ ಸಮಾಜವನ್ನು ಮೋಕ್ಷದ ಕಡೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ದಾಸರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟದೇವರ ಅಂಕಿತದಿಂದ ತಮ್ಮ ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ, ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ದೇವರಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಇರಬೇಕು ಎಂದು ಸಾರಿ ಸಾರಿ ಹೇಳಿದರು. ಇವರ ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಸ್ತುತಿಗಳನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಹರಿದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮಹಿಳಾ ಹರಿದಾಸರು ನಕ್ಷತ್ರಗಳಂತೆ ಮಿಂಚಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಹೆಳವನಕಟ್ಟೆ ಗಿರಿಯಮ್ಮನ ಪಾತ್ರ ಪ್ರಮುಖವಾದುದು. ಅಂತಹ ಮಹಿಳಾ ಕೀರ್ತನಕಾರರಲ್ಲಿ ಹೆಳವನಕಟ್ಟೆ ಗಿರಿಯಮ್ಮನವರು ತಮ್ಮ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಬಹು ಎತ್ತರದ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೇರಿದವರು.

Keywords: ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ, ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಹೆಳವನಕಟ್ಟೆ ಗಿರಿಯಮ್ಮ, ಕೀರ್ತನೆಗಳು

ಪೀಠಿಕೆ:

ಭಕ್ತಿ ಪಂಥದ ಹರಿದಾಸರ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಸ್ತ್ರೀರತ್ನ ಎಂದರೆ ಹೆಳವನಕಟ್ಟೆ ಗಿರಿಯಮ್ಮ. ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಸಾಮಾಜಿಕ ಬಂಧನಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದರೂ ತಮ್ಮ ಮನೆಯನ್ನೇ ಮಂತ್ರಾಲಯವನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಆನಂದದಿಂದ ತಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಇಡೀ ಜಗತ್ತನಾದ್ಯಂತ ಪಸರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವಿಧ್ಯಾಭ್ಯಾಸವಾಗಲಿ, ಸಾಹಿತ್ಯದ ರಚನೆ ಆಗಲಿ ಮಾಡುವುದು ತುಂಬಾ ಕಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ವೈದವ್ಯ, ಮನೆಗೆಲಸದ ನಡುವೆಯೇ ತಮ್ಮ ದಿನಗಳನ್ನು ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕಳೆಯುತ್ತ ದೊರೆತ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಕೀರ್ತನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಇಡೀ ಜಗತ್ತಿಗೆ ತಮ್ಮ ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಗೋಪಾಲದಾಸರ ಸಮಕಾಲಿನವರು. ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ರಾಣಿಬೆನ್ನೂರು ಇವರ ಹುಟ್ಟೂರು. ಇವರ ತಂದೆ ಬಿಷ್ಟಪ್ಪ ಜೋಹಿಸರು. ಇವರು ತಮ್ಮ ತಂದೆಯವರಿಂದಲೇ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಕಲಿತರು ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ‘ಸದಾನಂದ ಸುಮತೀಂದ್ರ ಎಂದು ಹೃದಯ ಪಂಕಜ ಭೃಂಗ’ ಎಂದು ತಮ್ಮ ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಾಲಯ ಮಠದ ಸ್ವಾಮಿಗಳಾದ ಸುಮತೀಂದ್ರರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಹಾಗೂ ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿರುವ ಚಂದ್ರಹಾಸೋಪಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ನೋಡಿ ತಮ್ಮ ಚಂದ್ರಹಾಸ ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬರೆದುದಾಗಿ ಗಿರಿಯಮ್ಮನವರೇ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಇವರು ಬದುಕಿದ್ದ ಕಾಲ 18ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಪೂರ್ವಾರ್ಧ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. “ತಂದೆ ತಾಯೆಂಬುದನು ನಾನೊಂದು ಗುರುತನವರಿಯೆ, ನಮ್ಮ ಕಂದಳೆನಿಸಿ ಕಡೆ ಹಾಯಿಸೋ ಹೆಳವನಕಟ್ಟೆ ರಂಗ” ಎನ್ನುವ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಬಹುಶಃ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೆ ತನ್ನ ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರಬಹುದೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಗಿರಿಯಮ್ಮ ತೀರಾ ಚಿಕ್ಕವರಿರುವಾಗಲೇ ಅಂದರೆ ಸುಮಾರು 10–12 ರ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಹರಿಹರ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಮಲೆಬೆನ್ನೂರಿನ ಶಾನುಭೋಗ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪನವರ ಮಗ ತಿಪ್ಪರಸರೊಡನೆ ವಿವಾಹವಾಗುತ್ತದೆ. ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿಂದಲೇ ದೈವಭಕ್ತಿ ಹೊಂದಿದ್ದ ಗಿರಿಯಮ್ಮ ಪತಿಯ ಗೃಹದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಸಾಂಸಾರಿಕ ಮೋಹಗಳ ಬಲೆಗೆ ಬಿಳಲಿಲ್ಲ. ಶುದ್ಧ ವೈರಾಗ್ಯದಿಂದ ಜೀವನವನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಒಮ್ಮೆ ತಿಪ್ಪರಸ ಗಿರಿಯಮ್ಮನನ್ನು ವಿವಾಹವಾದ ಮೇಲೆ ಮಲಗುವ ಕೋಣೆಗೆ ಹೋದಾಗ ಗಿರಿಯಮ್ಮನನ್ನು ಘಟಸರ್ಪವೊಂದು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಾನಂತೆ. ಆಗ ತಿಪ್ಪರಸ ಈಕೆಯು ದೈವಾಂಶ ಸಂಭೂತಳೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಗೌರವಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಆಕೆಗೆ ತಲೆಬಾಗಿದ್ದನಂತೆ. ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಅನಾಸಕ್ತಿ ಹೊಂದಿದ ಗಿರಿಯಮ್ಮ ತನ್ನ ಗಂಡನಿಗೆ ಮರು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಸಿ ಎಂದು ತನ್ನ ಅತ್ತೆ ಮಾವನಿಗೆ ಹೇಳಿ ತನ್ನ ಗಂಡನಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾಳೆ. “ಭವ ಗೆದ್ದು ಬಂದ ಮಗಳೆ ಎಂದು ಕರುಣದಿ ತೆಗೆದು

ಬಿಗಿಯಪ್ಪಿದಡೆ ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ಹೃದಯಕಮಲದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದೆನು" ಎನ್ನುವ ಅಕ್ಕನ ವಚನಗಳ ನಿಲುವು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸಬಹುದು.

ಒಮ್ಮೆ ಉಡುಪಿಗೆ ಯಾತ್ರೆಗೆಂದು ಗಿರಿಯಮ್ಮ ಹೋಗುವಾಗ ಗೋಪಾಲದಾಸರು ಮಲೆಬೆನ್ನೂರಿಗೆ ಬಂದು ಅವರಿಗೆ ಸುಂದರವಾದ ಬಾಲಗೋಪಾಲನ ಮೂರ್ತಿಯೊಂದನ್ನು ಪ್ರಸಾದವಾಗಿ ಕರುಣಿಸಿ ಮುದ್ರಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡಿದರಂತೆ. ಗಿರಿಯಮ್ಮನವರು ಮುಂದೆ "ಹೆಳವನಕಟ್ಟೆ ರಂಗ" ಎಂಬ ಅಂಕಿತದಿಂದ ತಮ್ಮ ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದಳೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈಕೆಯು ರಂಗನಾಥನ ಪರಮಭಕ್ತೆಯಾಗಿದ್ದಳು. ಇವಳಲ್ಲಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ ದಿನೇ ದಿನೇ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಜನರಿಗೆ ಒಂದು ವಿಧವಾದ ವಿಶ್ವಾಸ ಬೆಳೆದು ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಈಕೆಯು ಹೇಳವನ ಕಟ್ಟೆ ರಂಗನ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಹಲವು ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಹೆಳವನಕಟ್ಟೆ ರಂಗನು ಗಿರಿಯಮ್ಮನ ಅನನ್ಯ ಭಕ್ತಿಗೆ ಒಲಿದ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತವೆ.

ಒಮ್ಮೆ ಮಲೆಬೆನ್ನೂರಿನ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಳೆ ಬಾರದೆ ಜನರು, ಪ್ರಾಣಿಗಳು ತಿನ್ನಲು ಬೆಳೆಯಿಲ್ಲದೆ, ಕುಡಿಯಲು ನೀರಿಲ್ಲದೆ ತುಂಬಾ ಕಷ್ಟ ಪಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಊರಿನ ಜನರು ದೇವರಿಗೆ ಎಷ್ಟೇ ಹರಕೆಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡರೂ ಮಳೆ ಬರದಿದ್ದಾಗ ಗಿರಿಯಮ್ಮನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ತಮ್ಮ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರಂತೆ. ಆಗ ಗಿರಿಯಮ್ಮ

"ಮಳೆಯ ದಯಮಾಡೋ ರಂಗ ನಿಮ್ಮ
ಕರುಣೆ ತಪ್ಪಿದರೆ ಉಳಿಯದಿಲೋಕಾ ." .
ಪಶುಜಾತಿ ಹುಲ್ಲೆ ಸಾರಂಗ ಮೃಗಗಳು ಬಹಳ
ಹಸಿದು ಬಾಯಾರಿ ಬತ್ತಿದ ಕೆರೆಗೆ ಬಂದು
ತೃಷೆಯಡಗದೆ ತಲ್ಲಣಿಸಿ ಮೂರ್ಛೆಗೊಂಡು
ದೆಸೆದೆಸೆಗೆ ಬಾಯ್ಬಿಡುವವಯ್ಯ ಹರಿಯೆ."[1]

ಎಂದು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ರಂಗನಾಥನಲ್ಲಿ ಮೊರೆ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. ಆಗ ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ಮಳೆ ಸುರಿಯಿತಂತೆ. ಈ ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ ಗಿರಿಯಮ್ಮನಿಗಿರುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮೇಲಿರುವ ಪ್ರೀತಿ, ಜನರ ಮೇಲಿರುವ ಕಾಳಜಿ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

ಹೀಗೆಯೇ ಒಂದು ವರ್ಷ ಹೆಳವನಕಟ್ಟೆ ರಂಗನಾಥನ ಉತ್ಸವದಲ್ಲಿ ದೇವರನ್ನು ಒಡವೆಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿದ್ದರು. ಅರ್ಚಕರು ಎಂದಿನಂತೆ ಮಾರನೆ ದಿನ ಬಂದು ದೇವರನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ರಂಗನಾಥನ ಕೈ ಬೆರಳಿಗೆ ಹಾಕಿದ ಉಂಗುರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಚಿನ್ನದ ಉಂಗುರ ಮಾಯವಾಗಿತ್ತು. ಆಗ ಅರ್ಚಕರಿಗೆ ಗಾಬರಿಯಾಯಿತು. ಆಗ ರಂಗನಾಥನ ದರ್ಶನ ಪಡೆಯಲು ಬಂದ ಗಿರಿಯಮ್ಮನ ಹತ್ತಿರ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಗಿರಿಯಮ್ಮ ತನ್ನ ದಿವ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿಷಯವನ್ನು ಅರಿತು

"ಹೊನ್ನ ತಾ ಗುಬ್ಬಿ ಹೊನ್ನ ತಾ ಗುಬ್ಬಿ
ನಮ್ಮ ಚಿನುಮಯ ಮೂರುತಿ
ಚೆಲುವ ರಂಗನ ಕೈಗೆ ...." 2

ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮುಗಿಸುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕಳೆದು ಹೋದ ರಂಗನಾಥನ ಚಿನ್ನದ ಉಂಗುರವನ್ನು ಗುಬ್ಬಿಯು ತಂದು ಗರ್ಭಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ತಂದು ಹಾಕಿತು. ಹೀಗೆ ಗಿರಿಯಮ್ಮ ಅರ್ಚಕರನ್ನು ಕಳ್ಳತನದ ಆರೋಪದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ಒಂದು ದಿನ ಮಲೆಬೆನ್ನೂರಿನ ಸಮೀಪ ಇರುವ ದಿಬ್ಬನಹಳ್ಳಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಒಂದು ಕುಟುಂಬದವರು ತಮ್ಮ ಗಂಡು ಮಗುವನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ರಂಗನಾಥನ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಆ ಮಗು ಚೀರಿ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದು ಮರಣ ಹೊಂದುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಚಾರ ಗಿರಿಯಮ್ಮನಿಗೆ ತಿಳಿದು ಮಗುವನ್ನು ದೇವರ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಿ ರಂಗನಾಥನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆ ಹಾಡಿದಳು.

"ಪದುಮನಾಭನೆ ನಿನ್ನ ಪಾದ ಕಿಂಕರ
ನನ್ನ ಕೈಬಿಡುವುದುಚಿತವೇ ರಂಗಾ
ಹೀಗೆ ಮುಂದುವರೆದು
ಶಿಶುವಾಗಿ ಗೋಕುಲದ ಪಶುಗಳ ಸಲಹಿದೆ
ಶಶಿಭೂಷಣ ಸಖ ಶಿಶುವ ಕಾಪಾಡೊ ."3

ಎಂದು ರಂಗನಾಥನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತ ಶಶಿಭೂಷಣನಾದ ನೀನು ಮಗುವಾಗಿ ಬಂದು ಗೋಕುಲದ ಪಶುಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡಿದ ಹಾಗೆ ಈ ಮಗುವನ್ನು ಕಾಪಾಡು ಎಂದು ಮೊರೆ ಇಟ್ಟಾಗ ಮಗು ಜೀವಂತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಒಮ್ಮೆ ಮಂತ್ರಾಲಯದ ಸುಮತೀಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮಲೆಬೆನ್ನೂರಿಗೆ ಬಂದಾಗ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಗಿರಿಯಮ್ಮ ಬಿಡಿಸಿದ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಚಿತ್ರ ಅವರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿತು. ಚಿತ್ರ ಬಿಡಿಸಿದ್ದು ಗಿರಿಯಮ್ಮ ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿದ ಸ್ವಾಮಿಯವರು ದೇವರಿಗೆ ಅರ್ಚನೆ ಮಾಡಿ ನಂತರ ತೀರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುವಾಗ ಗಿರಿಯಮ್ಮನಿಗೆ ಕರೆಯುತ್ತಾರತಂತೆ. ಅಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದ ಸಾವಿರಾರು ಭಕ್ತರು ಗಿರಿಯಮ್ಮ ಬಂಜೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಮೊದಲು ತೀರ್ಥ ಕೊಡಬಾರದೆಂದು ಹೇಳಿದಾಗ ಗಿರಿಯಮ್ಮ ದೇವರಿಗೆ ಮೊರೆ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ.

"ರಾಮ ಶ್ರೀ ರಘುನಂದನ
ಶರಣು ಸಾರ್ವಭೌಮ
ಮನದ ಕೋಟಿ ಮೋಹನಾಂಗ
ಮಾಧವ ಪುಣ್ಯ ಚರಿತೆ ಕರುಣಾನಾಂಗ
ಹೆಳವನಕಟ್ಟೆ ನಿಲಯ ವೆಂಕಟ ಶ್ರೀರಂಗ."[4]

ಎಂದು ಹಾಡಿದಾಗ ದೇವರು ಬಾಲಕೃಷ್ಣನಾಗಿ ಗಿರಿಯಮ್ಮನ ಮಡಿಲು ಸೇರುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಗಿರಿಯಮ್ಮನಿಗೆ ತೀರ್ಥ ಕೊಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಆ ಮಗು ರಂಗನಾಥನ ಗರ್ಭಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಯವಾಯಿತು ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಗಿರಿಯಮ್ಮನ ಬಗ್ಗೆ ಹಲವು ಪವಾಡ ಕಥೆಗಳಿವೆ. ಇವಳ ಸುತ್ತ ಹಬ್ಬಿರುವ ಕಥೆಗಳು ಇವಳನ್ನು ಮಹಾತ್ಮಳನ್ನಾಗಿಸಿದೆ. ಕೃಷ್ಣವೇಣಿ ನದಿ ದಾರಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದು, ಪುಂಗನೂರಿನ ರಾಜಕುಮಾರನಿಗೆ ದೀಪದ ಕಾಡಿಗೆ ಹಚ್ಚಿ ಕಣ್ಣು ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದು, ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ಕಥೆಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಚಮತ್ಕಾರಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆಂಗ್ಲ ಸರದಾರನೊಬ್ಬ ಆಕೆಯನ್ನು ಗಿರಿಯಮ್ಮನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವಳನ್ನು ಸಂದರ್ಶನ ಮಾಡಿ ಶಾನುಭೋಗರ ಮನೆತನಕ್ಕೆ 'ದೇಶಪಾಂಡೆ' ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನಿತ್ತು, ಅವಳು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಗ್ರಾಮದ ಸ್ವತ್ತು ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವ ಸನ್ನದನ್ನು ನೀಡಿದನೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಆಕೆ ರಾಧಿಕೆಯ ಅವತಾರವೆಂದು ಜನರು ನಂಬಿದ್ದರು. ಅವಳನ್ನು ಭಕ್ತಿ ಗೌರವಗಳಿಂದ 'ಅಮ್ಮನವರು' ಎಂದೇ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಗಿರಿಯಮ್ಮನವರು ಉದ್ದಾಳಿಕನ ಕಥೆ, ಶಂಕರಗಂಡನ ಹಾಡು, ಚಂದ್ರಹಾಸನ ಕಥೆ, ಬ್ರಹ್ಮ ಕೊರವಂಜಿ, ಸೀತಾ ಕಲ್ಯಾಣ ಮತ್ತು ಲವಕುಶರ ಕಾಳಗ ಮುಂತಾದ ದೀರ್ಘ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ದೇವರ ಭಕ್ತಿಯ ಭಾವ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯಬಹುದಾದ ಅದ್ಭುತವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಪರಿಣತರಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಲಯಬದ್ಧವಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಡುಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಇವರ ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಭಾವ ತುಂಬಿ ಹರಿಯುತ್ತದೆ. ಇವರ ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನನ್ಯ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು. ಹೀಗೆ ತನು ಮನಗಳನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿ ಶುದ್ಧವಾದ ಜೀವನವನ್ನು ಸಾಗಿಸಿದರು. ಗಂಧವು ತಾನು ಸವೆದಂತೆ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಪಕ್ವವಾಗಿ ಸುಗಂಧ ಬೀರುವ ಹಾಗೆ ಗಿರಿಯಮ್ಮನ ಕೀರ್ತಿ ಎಲ್ಲೆಡೆಗೆ ಹಬ್ಬಿತು.

ಸಮಾರೋಪ:

ಗಿರಿಯಮ್ಮನವರು ಬಿಡಿ ಬಿಡಿಯಾಗಿ ಅನೇಕ ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರತಿ ಕೀರ್ತನೆಯ ಹಿಂದೆ ಒಂದು ಪವಾಡ ನಡೆದಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಗಿರಿಯಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ಕೊನೆಯ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಶ್ರಾವಣ ಶುದ್ಧ ಪಂಚಮಿಯಂದು ಹೊನ್ನಾಳಿಗೆ ಹತ್ತಿರವಿರುವ ಕಮ್ಮಾರಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮಾರುತಿ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿ ತುಂಗೆಯ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯಳಾದಳು.

ಕೊನೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ

1. ಲೀಲಾವತಿ ಎಸ್. ರಾವ್., ಹೆಳವನಕಟ್ಟೆ ಗಿರಿಯಮ್ಮನ ಕೀರ್ತನೆಗಳು, ಸಮಗ್ರ ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂ. 18,ಭಾಗ–1, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2003, –ಪು. 54
2. ಲೀಲಾವತಿ ಎಸ್. ರಾವ್., ಹೆಳವನಕಟ್ಟೆ ಗಿರಿಯಮ್ಮನ ಕೀರ್ತನೆಗಳು, ಸಮಗ್ರ ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂ. 18,ಭಾಗ–1, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2003, –ಪು. 22
3. ಲೀಲಾವತಿ ಎಸ್. ರಾವ್., ಹೆಳವನಕಟ್ಟೆ ಗಿರಿಯಮ್ಮನ ಕೀರ್ತನೆಗಳು, ಸಮಗ್ರ ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂ. 18,ಭಾಗ–1, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2003, –ಪು. 37
4. ನಗುವನಹಳ್ಳಿ ಪಿ. ರತ್ನ, ಹೆಳವನಕಟ್ಟೆ ಗಿರಿಯಮ್ಮ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಮಾನಸಗಂಗೋತ್ರಿ, ಮೈಸೂರು, 1993, ಪು.10

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

1. ಲೀಲಾವತಿ ಎಸ್. ರಾವ್., ಹೆಳವನಕಟ್ಟೆ ಗಿರಿಯಮ್ಮನ ಕೀರ್ತನೆಗಳು, ಸಮಗ್ರ ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂ 18,ಭಾಗ–1, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2003
2. ವರದರಾಜ್ ಜಿ., ಹರಿದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯಸಾರ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು, 2015,
3. ನಗುವನಹಳ್ಳಿ ಪಿ. ರತ್ನ, ಹೆಳವನಕಟ್ಟೆ ಗಿರಿಯಮ್ಮ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಮಾನಸಗಂಗೋತ್ರಿ, ಮೈಸೂರು, 1993
4. ಎಚ್.ವಿ.ಶಾಂತಾ, ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ವನಿತೆಯರು, ನವಭಾರತೀ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು, 2017